

© ევროპის საბჭო/ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო, 2012. წინამდებარე თარგმანი შესრულებულია ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა სატრასტო ფონდის ხელშეწყობით (www.coe.int/humanrightstrustfund). სასამართლოსათვის იგი სავალდებულო ხასიათს არ ატარებს. დამატებითი ინფორმაციისათვის იხილეთ საავტორო უფლებების სრული მიმოხილვა მოცემული დოკუმენტის ბოლოს.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

საინფორმაციო შეტყობინება სასამართლოს პრეცედენტულ სამართალზე #102

ნოემბერი, 2007

დრიზა (*Driza*) ალბანეთის წინააღმდეგ - 33771/02

გადაწყვეტილება 13.11.2007

მე-6 მუხლი

სამოქალაქო სამართალწარმოება

მუხლი 6.1

სასამართლოს ხელმისაწვდომობა

სამართლიანი სასამართლო განხილვა

საბოლოო გადაწყვეტილების საზედამხედველო გადახედვა და უზენაესი სასამართლოს მხრიდან მიუკერძოებლობის არ არსებობა; საკუთრების რესტიტუციის შესახებ სასამართლოს გადაწყვეტილებებისა და ადმინისტრაციული გადაწყვეტილებების აღუსრულებლობა: *დარღვევა*

მე-13 მუხლი

სამართლებრივი დაცვის ეფექტური საშუალებები

სასამართლოს და ადმინისტრაციული ორგანოების მიერ მინიჭებული კომპენსაციის მიღების შეუძლებლობა განმცხადებლის მიერ, შესაბამისი პროცედურისა და საკანონმდებლო ბაზის არ არსებობის გამო: *დარღვევა*

46-ე მუხლი

მუხლი 46-2

სასამართლო გადაწყვეტილების აღსრულება

ზოგადი ხასიათის ღონისძიებები

საკუთრების რესტიტუციისა და/ან კომპენსაციის მიღების შესახებ სასამართლო გადაწყვეტილებათა და ადმინისტრაციულ გადაწყვეტილებათა აღსრულების შეუძლებლობა განმცხადებლის მიერ ეროვნულ საკანონმდებლო ბაზაში სისტემური ჩავარდნების გამო: *შესატყვის საკანონმდებლო, ადმინისტრაციულ და საბიუჯეტო ღონისძიებათა განსაზღვრა*.

[ეს მოკლე მიმოხილვა ასევე მოიცავს გადაწყვეტილებას საქმეზე *რამადი და სხვები ალბანეთის წინააღმდეგ (Ramadhi and Others v. Albania)*, no. 38222/02, 13 ნოემბერი, 2007]

ფაქტები: ეს ორი საქმე ეხება განმცხადებლის მიერ „საკუთრების რესტიტუციისა და კომპენსაციის შესახებ“ 1993 წლის კანონის („საკუთრების კანონი“) თანახმად, კომუნისტური რეჟიმის დროს მათი მამებისთვის ჩამორთმეული მიწის ნაკვეთის დაბრუნების აღსრულების შეუძლებლობას.

დრიზას საქმეში განმცხადებელმა მოიპოვა სასამართლოს გადაწყვეტილება, რომლითაც მისი მამის საკუთრების ნაციონალიზაცია უკანონოდ გამოცხადდა და განისაზღვრა რესტიტუცია. ვინაიდან სახელმწიფო ორგანოებს არ შეეძლოთ თავდაპირველი საკუთრების დაბრუნება, განმცხადებელს სანაცვლოდ გამოეყო ორი სხვა მიწის ნაკვეთი გადაწყვეტილებით, რომელიც დაადასტურა საკუთრების რესტიტუციისა და კომპენსაციის კომისიამ. თუმცა განმცხადებელმა ვერ შეძლო საკუთრებით სარგებლობა, რადგანაც მიწის ნაკვეთები სხვა პირების მფლობელობაში იყო. ამის შემდეგ ორი დამოუკიდებელი სამართალწარმოება დაიწყო, რომლითაც საჩივრდებოდა განმცხადებლის უფლება ამ მიწის ნაკვეთებზე. პირველ საქმეში განმცხადებლის საჩივარი პატარა მიწის ნაკვეთთან დაკავშირებით არ დაკმაყოფილდა უზენაესი სასამართლოს გაერთიანებული კოლეგიების მიერ მიწის ნაკვეთის მფლობელის წარმატებული საჩივრის შედეგად, რომელიც ითხოვდა საზედამხედველო გადასინჯვას უზენაესი სასამართლოს ადმინისტრაციული განყოფილების საბოლოო და ძალაში შესული გადაწყვეტილებისა, რომლითაც ძალაში დარჩა კომისიის გადაწყვეტილება. მეორე საქმეში უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო განყოფილებამ ძალაში დატოვა რაიონული სასამართლოს განკარგულება კომისიის გადაწყვეტილების გაუქმების შესახებ, იმ საფუძველით, რომ კომისიას არ გააჩნდა ამ საქმეზე იურისდიქცია. განმცხადებელს კომპენსაცია მიაკუთვნეს, მაგრამ არ გადაუხადეს.

რამადისა და სხვების საქმეში განმცხადებლებმა მიიღეს განკარგულება საკუთრების რესტიტუციისა და კომპენსაციის კომისიისგან, *inter alia* მიწის ნაკვეთის დაბრუნებისა და კომპენსაციის მიღების თაობაზე. მიუხედავად იმისა, რომ დაიბრუნეს მიწის ნაკვეთი, კომპენსაციის მიღება ვერ შეძლეს. შედეგად განმცხადებლებმა განცხადება წარადგინეს სხვა მიწის ნაკვეთის მოთხოვნით. თუმცა რაიონულ სასამართლოში გასაჩივრების შემდეგ სამმა განმცხადებელმა წარმატებას მიაღწია და მოიპოვა მიწის კომისიის გადაწყვეტილება, რომლითაც კვლავ დადასტურდა მათი უფლებები. თუმცა მიწის ნაკვეთები მაინც გადაეცა სხვა პირებს ადგილობრივი ხელისუფლების მიერ.

კანონი: მუხლი 6.1 - დრიზა: განმცხადებლები ამტკიცებდნენ, რომ საზედამხედველო გადახედვის პროცედურის ფარგლებში საბოლოო გადაწყვეტილების გაუქმება წინააღმდეგობაში მოდიოდა საკანონმდებლო მდგრადობის პრინციპთან, ასევე უზენაესი სასამართლოს გაერთიანებული კოლეგიები არ იყო მიუკერძოებელი და სახელმწიფო ორგანოებმა ვერ შეძლეს საბოლოო სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულება.

(ა) *საკანონმდებლო მდგრადობა*: საბოლოო გადაწყვეტილების გადახედვის შესაძლებლობის მიცემით და პარალელური სამართალწარმოების წარმართვის დაშვებით უზენაესი სასამართლო უდიერად მოექცა სამართალწარმოების მთელ პროცესს, რომელიც დასრულდა საბოლოო და აღსრულებადი სასამართლო გადაწყვეტილებით, რომელიც თავის მხრივ იყო *res judicata*.

(ბ) *მიუკერძოებლობა*: სახელმწიფო გადასინჯვის წარმოება დაიწყო უზენაესი სასამართლოს პრეზიდენტის მოთხოვნით, ვისაც უკვე გამოტანილი ჰქონდა გადაწყვეტილება განმცხადებლის წინააღმდეგ. პრეზიდენტი ასევე შედიოდა უზენაესი სასამართლოს იმ შემადგენლობაში, რომელმაც შეისწავლა ეს მოთხოვნა და არსებითი განხილვის შედეგად გადაწყვიტა, გაეუქმებინა განმცხადებლის სასარგებლოდ მიღებული სასამართლო გადაწყვეტილება. ეს პრაქტიკა შეუსაბამობაში მოდიოდა „პირადი მიუკერძოებლობის“ პრინციპთან, რადგანაც არავინ შეიძლება იყოს იმავდროულად მოსარჩელე და მოსამართლე. უზენაესი სასამართლოს გაერთიანებული კოლეგიების ობიექტური მიუკერძოებლობა ეჭვის ქვეშ დადგა, რადგანაც სამი მოსამართლე, რომლებმაც უკვე განიხილეს ეს საქმე, მოიწვიეს დასაშვებობისა და, შესაბამისად, საქმის არსებითად განსახილველად. ასევე დანარჩენ სამ მოსამართლესაც მოუწევდა იმ საქმის განხილვა, რომელზეც უკვე გამოხატეს საკუთარი აზრი.

(გ) *საბოლოო გადაწყვეტილების აღსრულებლობა*: საკუთრების რესტიტუციასთან დაკავშირებული საბოლოო გადაწყვეტილებების აღსრულებლობის საქმეები ალბანეთში აშკარად მყარად იკვეთებოდა, მიუხედავად [ადამიანის უფლებათა ევროპული] სასამართლოს მხრიდან მინიშნებებისა. სახელმწიფო ორგანოების წარუმატებლობამ, მიეღოთ ყველა აუცილებელი ზომა უზენაესი სასამართლოს გადაწყვეტილების შესასრულებლად, მე-6 მუხლი 1-ელი ნაწილის დებულებებს ყოველგვარი სასარგებლო ეფექტი გამოაცალა.

დადგენილება: დარღვევა (ერთხმად)

რამადი და სხვები - საბოლოო გადაწყვეტილების აღსრულებლობა: მიწის კომისიამ საბოლოოდ დაადგინა სამი განმცხადებლის უფლება სამ კონკრეტულ მიწის ნაკვეთზე, მას შემდეგ რაც რაიონულმა სასამართლომ დაავალა ხელახლა განეხილა მათი მოთხოვნები. თუმცა, ამ დროისთვის მიწის ნაკვეთები მესამე პირების საკუთრებაში გადავიდა. შესაბამისად, სამი განმცხადებლის საკუთრების უფლება სულაც არ იყო გადაწყვეტილი და სახელმწიფო ორგანოებმა ვერ შეძლეს რაიონული სასამართლოს გადაწყვეტილების აღსრულება.

დადგენილება: დარღვევა (ერთხმად)

მე-13 მუხლი - *დრიზა*: სახელმწიფომ ვერ შეძლო შეექმნა კომპენსაციის გაცემის ადეკვატური მექანიზმი, იმ შემთხვევებისთვის, როდესაც ვერ ხერხდებოდა თავდაპირველი მიწის ნაკვეთის მესაკუთრისთვის დაბრუნება. კერძოდ კი, მათ ვერ შეძლეს სათანადო ორგანოების შექმნა და რუკების მიღება, ფასეული საკუთრებით სარგებლობისთვის. ნაკლებ სავარაუდო იყო, რომ ეს სისტემა უსათუოდ ან საკმაოდ მალე შეიქმნებოდა და შესაძლებელს გახდიდა, განმცხადებლების უფლებების დადგენასთან დაკავშირებული დავის მოგვარებას.

დადგენილება: დარღვევა (მე-13 მუხლი 1-ელი დამატებითი ოქმის 1-ელ მუხლთან ერთობლიობაში - ერთხმად).

რამადი და სხვები: მიუხედავად იმისა, აღსასრულებელი საბოლოო გადაწყვეტილება იყო სასამართლოს გადაწყვეტილება თუ ადმინისტრაციული ორგანოს გადაწყვეტილება, ეროვნული კანონმდებლობაც და კონვენციაც ადგენს, რომ ის უნდა აღსრულებულიყო.

თუმცა, არანაირი ღონისძიება არ გატარებულა კომისიის გადაწყვეტილების განმცხადებლების სასარგებლოდ აღსარულებლად. არ არსებობდა კანონმდებლობა, რომლითაც განისაზღვრებოდა კომისიის გადაწყვეტილებათა აღსრულების წესი, არ იყო განსაზღვრული კანონისმიერი ვადები ასეთი გადაწყვეტილებების გასაჩივრებისთვის და კონკრეტული სამართლებრივი საშუალებები მათი აღსრულების უზრუნველსაყოფად. კომპენსაციის შესაბამისი ფორმისა და გზების დადგენა მინისტრთა საბჭოს ვალდებულებად განისაზღვრა, რომელმაც ჯერ კიდევ უნდა შეიმუშავოს დეტალური ინსტრუქცია და მეთოდი. განმცხადებლების სასარგებლოდ მიღებული გადაწყვეტილებები აღსრულებელი დარჩა მომდევნო 11 წლის განმავლობაში და მოპასუხე სახელმწიფომ ვერ წარმოადგინა რაიმე მტკიცებულება იმის შესახებ, რომ შესაბამისი ზომების გატარება იგეგმებოდა.

დადგენილება: დარღვევა (მე-13 მუხლი მე-6 მუხლის 1-ელ ნაწილთან ერთობლიობაში - ერთხმად).

1-ელი დამატებითი ოქმის 1-ელი მუხლი - *ორივე საქმე*: წლების განმავლობაში სახელმწიფო ორგანოების მხრიდან განმცხადებლების სასარგებლოდ მიღებული სასამართლო გადაწყვეტილებათა და/ან ადმინისტრაციულ გადაწყვეტილებათა აღსრულებლობა წარმოადგენს მათ მიერ საკუთრების შეუზღუდავად სარგებლობის უფლებაში ჩარევას, რის შესახებაც მოპასუხე სახელმწიფომ ვერ წარმოადგინა რაიმე დამაკმაყოფილებელი განმარტება. ფულადი რესურსის ნაკლებობა ვერ გაამართლებს სახელმწიფოს ვალის შესახებ საბოლოო და სავალდებულო გადაწყვეტილების აღსრულებლობას.

დადგენილება: დარღვევა (ერთხმად)

46-ე მუხლი - *ორივე საქმე*: ალბანეთის სამართლებრივ სისტემაში აღმოჩენილი დეფექტები ნიშნავს, იმას რომ ადამიანთა მთელს კატეგორიას ეზღუდებოდა და ახლაც ეზღუდება მათი საკუთრებით შეუზღუდავად სარგებლობის უფლება კომპენსაციის განსაზღვრის შესახებ მათ სასარგებლოდ მიღებული სასამართლო გადაწყვეტილებების და კომისიის გადაწყვეტილებების აღსრულებლობით. სასამართლოში უკვე წარდგენილი იყო ათეულობით იდენტური განაცხადი. განმცხადებელთა რაოდენობის პროგრესული ზრდა დამამძიმებელ ფაქტორს წარმოადგენდა სახელმწიფოს კონვენციით გათვალისწინებულ პასუხისმგებლობასთან მიმართებით და საფრთხეს უქმნიდა კონვენციის სისტემის ეფექტიანობას.

შესაბამისად, ალბანეთს მიეცა წინადადება, დაუყოვნებლივ მოხსნას ყველა დაბრკოლება საკუთრების კანონით გათვალისწინებული კომპენსაციის მიღებისთვის, იმის უზრუნველყოფით, რომ შესაბამისი საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და საბიუჯეტო ღონისძიებები გატარდება, მათ შორის მიღებული იქნება საკუთრების განფასების გეგმა და განისაზღვრება შესაბამისი ფულადი სახსრები.

41-ე მუხლი - *დრიზა*: პატარა ზომის მიწის ნაკვეთთან დაკავშირებით, ალბანეთს დაევალა განმცხადებლისთვის 1650 მ² მიწის ნაკვეთის დაბრუნება და დამატებით 50 000 ევროს გადახდა ან ამ რესტიტუციის შეუსრულებლობის შემთხვევაში 280 000 ევროს გადახდა მატერიალური და არამატერიალური ზიანის ასანაზღაურებლად. ასევე განისაზღვრა 500 000 ევროს გადახდა დიდი ზომის ნაკვეთთან დაკავშირებით მატერიალური და არამატერიალური ზიანის სანაცვლოდ.

რამადი და სხვები: ალბანეთს დაევალა 30 500 მ² მიწის ნაკვეთის დაბრუნება პირველი სამი განმცხადებლისთვის და მატერიალური და არამატერიალური ზიანის სანაცვლოდ ერთობლივად 25 000 ევროს გადახდა. ამ რესტიტუციის შეუსრულებლობის შემთხვევაში, ალბანეთი ვალდებულია გადაუხადოს განმცხადებლებს 120 000 ევრო არამატერიალური

და მატერიალური ზიანის სანაცვლოდ. 5 500 მ² მიწის ნაკვეთთან და მაღაზიებთან მიმართებით განმცხადებლებს ერთობლივად განესაზღვრათ კომპენსაცია 64 000 ევროს ოდენობით არამატერიალური და მატერიალური ზიანისთვის.

© ევროპის საბჭო/ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო
სამდივნოს მიერ მომზადებული ეს მოკლე შეჯამება სავალდებულო არ არის
სასამართლოსთვის

სასამართლო გადაწყვეტილებების მოკლე შეჯამებებისთვის მიჰყევით ბმულს [Case-Law Information Notes](#)

© ევროპის საბჭო/ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლო, 2012

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს ოფიციალური ენებია ინგლისური და ფრანგული. წინამდებარე თარგმანი შესრულებულია ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა სატრასტო ფონდის ხელშეწყობით (www.coe.int/humanrightstrustfund). იგი სასამართლოსათვის სავალდებულო ხასიათს არ ატარებს და არც მის ხარისხზე აკისრებს პასუხისმგებლობას. მოცემული დოკუმენტი შეიძლება ჩამოტვირთულ იქნას ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს HUDOC სასამართლო პრაქტიკის მონაცემთა ბაზიდან (<http://hudoc.echr.coe.int>) ან ნებისმიერი სხვა მონაცემთა ბაზიდან, რომელთანაც სასამართლომ მოახდინა მისი გაზიარება. დასაშვებია თარგმანის რეპროდუქცირება არაკომერციული მიზნებისათვის იმ პირობით, რომ მოხდება საქმის სრული სახელწოდების ციტირება, მოცემულ საავტორო უფლებების აღნიშვნასა და ადამიანის უფლებათა სატრასტო ფონდზე მითითებით. წინამდებარე თარგმანის ნებისმიერი ნაწილის კომერციული მიზნებით გამოყენების სურვილის შემთხვევაში, გთხოვთ მოგვწეროთ შემდეგ მისამართზე: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.